

DRAKEN SOM BYTTE TAKTIK

KINESISKA AMBASSADENS ARBETE FÖR ATT TYSTA KRITIKER

Sammanfattning

- Kinesiska ambassaden i Stockholm har ändrat sin taktik till följd av Frivärlds rapport i september 2020 "Kinas attacker för att tysta kritiker - En genomgång av kinesiska ambassadens uttalanden under ambassadör Gui Congyou". Efter rapporten, som fick omfattande publicitet, har ambassaden kraftigt minskat antalet attacker som läggs upp på ambassadens hemsida, för att istället mejla skribenter direkt. Sedan september 2020 har bara två kommentarer om svenska debattörer lagts ut på ambassadens hemsida, jämfört med 67 uttalanden under perioden juni 2018 till augusti 2020. Därtill kan ett referat, som återfinns på ambassadens hemsida, av en intervju där ambassadören begår personangrepp räknas.
- Det här innebär på inget sätt att kinesiska ambassadens försök att fostra svensk debatt till självensur har upphört. Däremot har aktiviteterna blivit svårare att kartlägga för en utomstående. Det ökar också känslan av utsatthet för den drabbade när det blir svårare att förstå att man inte är ensam om att pekats ut. Kinas taktiska förändring visar att Kommunistpartiet anpassar sina metoder utifrån vilket motstånd man möter.
- Genom sökningar i pressdatabasen Retriever och genom enkäter har Frivärld identifierat ytterligare sexton tidigare publicerade (antingen i svenska medier eller i sociala medier) uppläxningar och fyra tidigare helt opublicerade fall. Det innebär alltså minst tjugo fall som ska läggas till de tre som finns på kinesiska ambassadens hemsida. Hur många det egentligen rör sig om är omöjligt att veta. Det finns alltså en risk att det finns ett större mörkertal som inte kommer till allmänhetens kännedom. Dessutom har inte ambassadens budskap i telefon eller vid fysiska möten granskats.

Patrik Oksanen är senior fellow på Frivärld och ansvarig för Center for Influence and Disinformation Analysis (CIDA)

Jesper Lehto studerar masterprogrammet i Politik, säkerhet och krig vid Försvarshögskolan och gjorde praktik på Frivärld under våren 2021

- Genom ett förändrat agerande gör ambassaden det svårare att se ett mönster på vilka som attackeras och när. Det förändrar dock inte Frivärlds slutsatser från 2020: Kommunistpartiets målsättning är att få västvärlden att idka självrensning genom återkommande attacker på individer och institutioner som försvarar mänskliga rättigheter i Kina. Attackerna kombineras med ekonomiskt inflytande och hot om personliga konsekvenser. Inflytelsearbetet är långsiktigt och motgångar i närtid är acceptabla förluster för att uppnå effekt över tid.
- Det öppna samhället behöver mobilisera för att visa det kinesiska Kommunistpartiet att attackerna är kontraproduktiva. Frivärld rekommenderar därför branschorganisationen Tidningsutgivarna att publicera fördömanden i samtliga medlemstidningar vid varje fall av påverkan, samt att regeringen ger den nya myndigheten för psykologiskt försvar uppdraget att varje år publicera samtliga attacker och påverkansförsök på journalister, forskare, debattörer och politiker.
- Frivärld vill också att riksdagen genomför en årlig offentlig utfrågning av myndigheter och med vittnesmål från drabbade i syfte att uppmärksamma främmande makts försök att påverka svensk demokrati.

Metod

Studien granskar ambassadens skriftliga verksamhet där budskapet är direkt riktad mot enskilda individers yttranden i svensk offentlighet. Frivärld har, förutom att gå till kinesiska ambassadens hemsida, gjort sökningar i medianalysföretaget Retrievers nyhetsarkiv med sökorden Kina+ambassad (+mejl).

Det är ett trubbigt verktyg och artiklar kan därför ha missats.

Utöver det har Frivärld skickat enkäter till politiska partier, ungdomsförbund och större redaktioner samt i vissa fall även tagit direktkontakter för att dels fånga upp sådant som publicerats och som missats i Retriever, dels fånga upp fall som tidigare inte varit kända.

Perioden som undersöks i granskningen sträcker sig från 1 september 2020 till mitten av augusti 2021.

Frivärld om att göra skillnad på Kina och Kommunistpartiet

Att kritisera ett styre i en enpartistat är inte samma sak som att kritisera folket eller landet. Denna rapport handlar om det kinesiska Kommunistpartiets försök att påverka debatten i Sverige genom ambassaden i Stockholms brev och uttalanden på sin hemsida.

Inledning

I september 2020 publicerade Frivärld rapporten "Kinas attacker för att tysta kritiker - En genomgång av kinesiska ambassadens uttalanden under ambassadör Gui Congyou", där vi gick igenom 67 uttalanden under perioden juni 2018-augusti 2020 som ligger på ambassadens hemsida. Rapporten visade att frågor kring mänskliga rättigheter, särskilt i fallen kring Gui Minhai och Xinjiangprovinserna, utlöste den kinesiska ambassadens uppläxningar av svenska debattörer som påfallande ofta också nämndes vid namn.

Kommunistpartiet har slagit in på en global strategi att trycka tillbaka yttrandefriheten genom olika typer av direkta och indirekta hot och attacker i syfte att skrämja kritiker till tystnad. Det handlar i första hand om att trycka tillbaka de röster som står upp för mänskliga rättigheter i områden som kontrolleras av Kina och som därigenom ses som ett hot mot Kommunistpartiets maktinnehav.

Attackerna är en del av en långsiktig strategi. Folkrepubliken accepterar kortsiktiga bakslag och förtroendetapp för att investera i de framtida effekter som eftersträvas. Kinas strategiska mål är att vara ledande världsmakt år 2050 i kraft av sin ekonomi och globala position. Horisonten ligger alltså tre decennier framåt i tiden.

Kommunistpartiets svaga självkänsla tillåter inte kritik, och den bristande tåligheten har inte minst märkts av under Kinas ledare Xi Jinpings tid vid makten. Utvecklingen har accelererat efter att Xi Jinping lät Folkkongressen ändra reglerna så att han kan sitta kvar som president på livstid. Under det senaste året kan särskilt krossandet av den internationellt avtalade principen "ett land, två system" i Hong Kong noteras.

I fjolårets rapport beskrivs det övergripande kinesiska agerandet mer detaljerat, tillsammans med en genomgång om vad som skett under ambassadör Gui Congyous tid i Sverige. Den här rapporten är en uppföljning, där vi kan se

”Kommunistpartiet har slagit in på en global strategi att trycka tillbaka yttrandefriheten genom olika typer av direkta och indirekta hot och attacker i syfte att skrämja kritiker till tystnad.

att Frivärlds föregående rapport och den uppmärksamheten fick haft en direkt effekt på hur Folkrepubliken Kinas ambassad i Sverige har agerat under det senaste året.

Istället för att fortsätta att lägga ut mäsrande uppläxningar, förlöjliganden, hån, indirekta hot och mer direkt hotfulla formuleringar på ambassadens hemsida så har ambassadens frekvens på utläggningar minskat kraftigt. Det finns bara två publiceringar på hemsidan sedan den förra rapporten samt en transkriberad intervju med personangrepp. Till detta har Frivärld hittat åtminstone sexton fall som blivit offentliga och fyra som tidigare inte kommit till allmänhetens kännedom.

Genom ett förändrat agerande gör ambassaden det svårare att uppmärksamma och analysera attackerna. Vi ser alltså en kinesisk anpassning och ett lärande i försöken att påverka svensk debatt från kinesisk sida. Eftersom ingenting tyder på att Kommunistpartiet ändrat vare sig inriktning eller språkbruk i sin påverkan kvarstår dock analysen från 2020 om varför attackerna sker och vad syftet är:

”Den kinesiska staten försöker få västvärlden att idka själv-censur genom återkommande attacker på individer och institutioner som försvarar mänskliga rättigheter i Kina. Attackerna kombineras med ekonomiskt inflytande och hot om konsekvenser. Inflytelsearbetet är långsiktigt och motgångar i närtid är acceptabla förluster för att uppnå effekt över tid.”¹

1 Oksanen, Patrik (2020), "Kinas attacker för att tysta kritiker", *Frivärld*.

Kinesiska ambassadens hemsida

Jämfört med perioden juni 2018–augusti 2020, då 67 uttalanden publicerades på kinesiska ambassadens hemsida från "Spokesperson", så har det sedan dess (fram till mitten av augusti 2021) bara publicerats två uttalanden. Ingen person nämns vid namn i uttalandena. Ett uttalande berör 5G-upphandlingen och är från oktober 2020, och det andra är en uppläxning av "svenska politiker" från KD och SD i april 2021 efter att de krävt att ambassadören Gui Congyou ska förklaras icke önskvärd. Uttalandena har det gemensamt att det handlar om för Kina centrala intressen i Sverige: att komma in i 5G-nätet samt att försvara ambassadören. Ett tredje fall kan läggas till på listan, även om formen sticker ut från det tidigare mönstret. Ambassaden har där återgett en TV4-intervju där ambassadören personligen går till angrepp mot forskaren Björn Jerdén, som är chef för Nationellt Kunskapscentrum om Kina vid Utrikespolitiska institutet.

20 oktober 2020: Uppläxning av Huawei-kritiker och krav på svenska regeringen

För det kinesiska Kommunistpartiet är Huawei, grundat av en officer i Folkets befrielsearmé, ett centralt intresse. Kina har reagerat kraftfullt mot flera länder som av säkerhetsskäl inte vill ha Huawei i sin nationella infrastruktur. 20 oktober 2020 attackerade kinesiska ambassaden Huaweis kritiker ("some people in Sweden"), och bevisade därigenom kritikernas poäng om nära band mellan bolaget och staten. Kina förnekar att bolag som Huawei och ZTE skulle vara ett säkerhetshot, men ändå lägger sig ambassaden i frågan: "We firmly object to abusing the concept of "national security", and to excluding specific companies from specific countries without any factual basis or evidence. We oppose violating market principles and fair competition, cracking down on Chinese companies on fabricated charges, and obstructing cooperation."

I uttalandet uppmanar Kina att den svenska regeringen ska

ingripa i den pågående myndighetsprocessen till förmån för de kinesiska bolagen.²

11 april 2021: Påhopp på SD- och KD-politiker

När kinesiska ambassaden hotade frilansjournalisten Jojje Olsson (se nedan) med att han skulle få "möta konsekvenserna" av sina handlingar kom flera politiker från olika partier att kräva att ambassadör Gui Congyou skulle skickas hem. I uttalandet på ambassadens hemsida nämns inga namn, utan det formuleras som att "some politicians from the Sweden Democrat Party and Christian Democrat Party made wrongful comments on China and China-Sweden relations..." och att "to these politicians, 'freedom of speech' means they have all the freedom to willfully tell lies about China, but we have no freedom to set the facts straight; they have all the freedom to smear and attack the Communist Party and Government of China, but we have no freedom to make clarifications. How is it freedom of press? It is their dictatorship of expression."

Uttalandet tar även upp hur Kina är ett vänligt och respektfullt land, samtidigt som det finns en hotfull underton: "One who gives roses to others is the first to smell the flavor, but one who throws mud at others has dirt in the hand."³

22 april 2021: Personangrepp på Björn Jerdén

Forskaren Björn Jerdén blev personligen angripen i starka ordalag av ambassadör Gui Congyou i en TV4-intervju. Bland annat anklagades Jerdén för att sakna en "objektiv attityd", vilket ska förstås som att han säger sanningar som Kommunistpartiet ogillar.

Ambassaden har återgett attacken genom att publicera intervjun i sin helhet på sin hemsida. Att Jerdéns namn kom

2 Kinesiska ambassaden, "Chinese Embassy Spokesperson's Remarks on 5G Issues Concerning Chinese Companies in Sweden", 2020-10-20.

3 Kinesiska ambassaden, "Chinese Embassy Spokesperson's Remarks on the Wrongful Comments on China by Some Swedish Politicians", 2021-04-11.

upp berodde på att Kina satt forskaren på en sanktionslista riktad mot EU-medborgare. Den kinesiska listan kom till som hämnd för EU-sanktioner mot kinesiska tjänstemän inblandade i övergreppen mot uigurer i Xinjiangprovin- sen.⁴

Ett par veckor senare höjde ambassadör Gui Congyou tonläget mot Jerdén och kallade honom bland annat för en "falsk sinolog" i en intervju med Expressen.⁵ Dock nämns inte attacken på Jerdén eller journalisten Jojje Olsson (se nedan), som också nämns i intervjun, i transkriberingen som är publicerad av ambassaden.⁶

Jerdén har även tidigare (2019) varit föremål för en offentlig uppläxning på ambassadens hemsida.

Brev och uppläxningar som uppmärksam- mats av svenska medier

Frivärld har hittat tolv brev som blivit omnämnda i svens- ka medier under rapportperioden.

September 2020: Nerikes Allehanda läxas upp för att ha publicerat Taiwans utrikesminister

När NA publicerade en gästkrönika av Taiwans utrikesmi- nister Jaushieh Joseph Wu gick kinesiska ambassaden till hårt angrepp mot publiceringen: "Vad som skrevs i artikeln är inte sant. Det är propaganda för Taiwans självständighet och förespråkar separering av Kina, och allvarligt kränker Kinas suveränitet och territoriella integritet, vilket är upprö- rande. Vi uttrycker starkt missnöje och invändning mot NAs publicering av en Taiwan-separatistisk politiker."⁷

4 Kinesiska ambassaden, "Ambassadör Gui Congyou intervjuas av TV4", 2021-04-22.

5 Brännström, Leif, "Ambassadören skrattar åt hotet mot repor- tern", *Expressen*, 2021-05-11.

6 Kinesiska ambassaden, "Ambassadör Gui Congyou accepterar en exklusiv intervju med svenska Expressen", 2021-05-12.

7 Nesser, Johannes, "Nytt kinesiskt angrepp mot NA", *Journa- listen*, 2020-09-30.

Januari och april 2021: Journalisten Jojje Olsson

I januari 2021 skrev frilansjournalisten Jojje Olsson, som också driver sajten Kinamedia, en krönika hos Expressen Kultur om det olämpliga att genomföra vinter-OS i Kina 2022 tillsammans med en uppmaning om svensk bojkott.⁸ Dagen efter fick Jojje Olsson ett mejl från den politiska sektionen vid Kinas ambassad i Stockholm där han ankla- gades för fabricerande och där ambassaden skrev att det inte finns några koncentrationsläger i Xinjiangprovin- sen. Olsson skrev själv om brevet i en uppföljande krönika: "Det var inte första gången som jag försökte svartmåla Kina i svenska medier. Jag borde ta av mig mina av fördomar färgade glasögon, och göra något för att förbättra vänskapen mellan Sverige och Kina, snarare än att överanvända hjärnan i syf- te att smutsa ner Kina och störa förståelsen mellan våra båda folk".⁹

28 mars skrev Jojje Olsson på nyhetsplats i Expressen, den här gången om bojkotten mot H&M och andra klädföre- tag, vilket ledde till att han veckan därpå fick mottaga ett hotfullt mejl där kinesiska ambassaden krävde att Olsson skulle avsluta rapporteringen eller få "möta konsekvenser- na".¹⁰

Det här fallet, med en anmärkningsvärt hotfull ton, fick stor uppmärksamhet. Bland annat krävde företrädare för V, KD och SD att Kinas ambassadör Gui Congyou skul- le förklaras icke önskvärd i Sverige. Uttalandet fördömdes även av utrikesminister Ann Linde (S).¹¹

Ett av de två uttalandena på Kinas ambassads hemsida, som beskrivs i avsnittet innan, är en reaktion på ovanstå- ende händelse.

8 Olsson, Jojje, "Sverige bör bojkotta vinter-OS i Kina 2022", *Expressen*, 2021-01-06.

9 Olsson, Jojje, "Så försöker kinesiska ambassaden tysta mig", *Expressen*, 2021-01-12.

10 Ronge, Johan, "Kinesiska ambassadens hotmejl till Jojje Ols- son", *Expressen*, 2021-04-09.

11 Nesser, Johannes, "Jojje Olsson hotad av Kina", *Journalisten*, 2021-04-12.

Februari 2021: Norrländska Socialdemokraten läxas upp om Myanmar

När krönikören Jesper Bengtsson skrev i NSD om Kinas roll i diktaturens Myanmar skickade ambassaden ett brev med något som NSD beskrev som ett "förtäckt hot". Bland annat uttryckte ambassaden "strong discontent and firm objection" samt uppmanade NSD att: "cease groundless suspicions and smears of China, as only those that respect others will be respected, and those that throw dirt on others will get their own hands dirty."¹²

Februari 2021: NA läxas upp om Taiwan, igen

6 februari 2021 skrev Lars Ströman, politisk redaktör på Nerikes Allehanda, om att Taiwans ambassadör gärna ser att forskningsminister Matilda Ernkrans besöker landet.¹³ Det ledde till ett omedelbart hotmejl signerat kinesiska ambassaden där man slog fast "We will continue to take all necessary measures to safeguard national sovereignty and territorial integrity." När en kärnvapenmakt påtalar att alla medel kan användas så inbegriper det även kärnvapen. Då NA på nyhetsplats berättar om händelsen förklarar Lars Ströman att upprepade hot från Kina får konsekvenser, vilket gör att Ströman inte längre reser till Taiwan via Kina (eller Hong Kong). Händelsen har uppmärksammats av såväl utrikesminister Ann Linde som riksdagsledamöter.¹⁴

Det här var tredje gången som kinesiska ambassaden försökt påverka vad NA publicerar om Taiwan. Första gången var 2019.

Nerikes Allehandas chefredaktör Anders Nilsson skriver i ett mejl svar till Frivärld att "vid varje tillfälle har NA skri-

12 Tegström, Lena, "Kinas mejl till NSD-krönikören: "Ett förtäckt hot", *NSD*, 2021-02-05.

13 Ströman, Lars, "Lars Ströman möter Taiwans ambassadör: Forskningsminister Matilda Ernkrans kan besöka Taiwan", *NA*, 2021-02-06.

14 Wärnelid, Göran, "Kina hotar NA för tredje gången – försöker åter påverka vad som skrivs: "Vill skrämna till tystnad", *NA*, 2021-02-09.

vit om attackerna mot tidningen. Det har varit ledarartiklar, nyhetsartiklar och krönikor. NA har fört frågan vidare till politiker lokalt och i riksdagen. NA har också tagit kontakt med Tidningsutgivarna som gjort uttalanden i frågan."

Februari 2021: Bergslagsbladet/Arboga Tidning läxas upp om Taiwan

När Bbl/AT skrev om Taiwan på ledarplats 24 februari (syndikerad text av Lars Ströman från Nerikes Allehanda, dock verkar inte NA ha kontaktats på grund av ledartexten utan endast Bbl/AT) blev det övertid på kinesiska ambassaden. Klockan 22:32 på en fredagskväll kom ett uppläxande mejl till redaktionen. Detta berättade tidningen om i en nyhetskommentar.¹⁵

April 2021: Studentpolitiker läxas upp om Xinjiang

Företrädare från sex studentförbund (Adonay E Kidane, Socialdemokratiska studentförbundet, Julia Eriksson, Centerstudenter, Douglas Thor, Moderata studenter, Katarina Folkesson, Gröna studenter, Christoffer Heimbrand, Liberala studenter, Lucas Svärd, Kristdemokratiska studentförbundet) krävde ett svenskt fördömande av det pågående folkmordet i Xinjiangprovinsen i en debattartikel i Expressen.¹⁶

Debattartikeln fick den kinesiska ambassaden att mejla till studentpolitikerna om att de "spred lögn, fabricerade av anti-kinesiska politiker och personer med dold agenda" samt att USA:s militära närvaro i Afghanistan syftade till att destabilisera Kina genom stöd till muslimer i Xinjiangprovinsen.

Brevet uppmärksammades av Vetlanda-Posten, som intervjuade Douglas Thor. I intervjun kallar Thor det för olustigt, och säger att han först blev förvånad och sedan mest

15 Brage, Anders, "Anders Brage: Varken Kina eller Köpings S-politiker gillar oss. Bra!", *Bbl/AT*, 2021-03-01.

16 Kidane, Adonay E, Eriksson, Julia, Thor, Douglas, Folkesson, Katarina, Heimbrand, Christoffer & Svärd, Lucas, "Erkänn och fördöm folkmordet som pågår i Kina", *Expressen*, 2021-04-06.

irriterad: "De [kinesiska ambassaden] har ett väldigt speciellt sätt att arbeta, ett aggressivt sätt."¹⁷

April 2021: Dagens Industri får brev av "vargkrigare"

I en DI-krönika av reportern Johan Nylander berättar han om att han nyligen fått ett brev från Kinas ambassad och att "de tyckte inte om en text som jag hade skrivit. De uppmanade mig - samt mina kollegor på andra medieföretag i Sverige - att sluta skriva negativa saker om Kina". Krönikan handlar om Kinas allt mer aggressiva diplomati (där begreppet vargkrigare används) på ett övergripande plan. Vad ambassaden reagerat på och hur de formulerat sig berättas inte i krönikan, men Nylander slår fast som en avslutning "att försöka tysta journalister kommer inte att gå hem".¹⁸

Juni 2021: David Lega och Göteborgs-Posten får brev om Xinjiangprovinsen

Kristdemokraternas Europaparlamentariker David Lega efterlyste i en debattartikel i GP att regeringen ska agera mot det pågående folkmordet i Xinjiangprovinsen, vilket ledde till att ambassadör Gui Congyou replikerade att Legas artikel var "grovt oförenlig med fakta". Uppgifterna om vad som sker i Xinjiangprovinsen sägs vara "en lögn som hittats på av individer vars syfte är att undergräva stabiliteten i Xinjiang och förhindra Kinas utveckling. Trots detta för tal är Kina fast beslutet att skydda sin nationella suveränitet, säkerhet och utvecklingsintresse...".

Ambassadören drar också det gamla sovjetiska "lika goda kalsupare"-kortet genom att dra in USA i repliken.¹⁹

17 Jokiniemi, Thomas, "M-profilen kontaktades av Kinas ambassad efter regimkritisk debattartikel: "De agerar aggressivt"", *Vetlanda-Posten*, 2021-04-12.

18 Nylander, Johan, "Jag fick mejl av Kinas "vargkrigare" - en del i Pekings nya strategi", *Dagens Industri*, 2020-04-26.

19 Congyou, Gui & Lega, David, "Lögner kommer aldrig dölja sanningen om Xinjiang", *Göteborgs-Posten*, 2021-06-30.

Juli 2021: Blekinge Läns Tidning får brev om Hong Kong

En ledartext om Hong Kong av Christoffer Heimbrand fick Kinas ambassad att skriva till BLT, som valde att publicera svaret tillsammans med en ledarkommentar. Ambassaden försöker i sin replik hävda att Hong Kong både är en rättsstat och en demokrati, att allt är mycket bättre än under den brittiska tiden och att "Hongkong, Taiwan, Xinjiang är Kinas interna angelägenheter och inga externa krafter är tillättna att blanda sig i".²⁰

Augusti 2021: Kurdo Baksi attackeras för Gui Minhai-manifestation

Det tog bara några timmar efter att Kurdo Baksi 17 augusti ordnade en manifestation för den av Kina kidnappade och fängslade svenske förläggaren Gui Minhai, innan ambassaden skickade ett förolämpande brev till Baksis privata mejladress och till flera av hans uppdragsgivare. Bland annat skrev ambassaden att Baksi "hetsar till hat mot kinesiska regeringen och dess folk" bara för att han står upp för Gui Minhais grundläggande mänskliga rättigheter och svenska medborgarskap. Vidare menar ambassaden att Baksi "saknar sunt förnuft och respekt för lagen" och för att han ska ha ansvar för att "brottskurvan i Sverige har ökat och att säkerhetsläget försämras".

I en intervju med Expressen konstaterar Baksi att det mest obehagliga är att Kina vill exportera sitt yttrandefrihetsförbud och att ambassaden "vill deplattformera mig. De vill inte att jag ska skriva mer i svenska tidningar och är ute efter att misskreditera mig och min person".²¹

Baksi har tidigare vid fem tillfällen hängts ut på ambassadens hemsida, men det här är första gången som ambassaden mejlat direkt till Baksi på hans privata mejladress.

20 Kinesiska ambassaden, "Kinas ambassad om BLT:s ledare: "Flertalet lögner om Hongkong", *BLT*, 2021-07-30.

21 Ronge, Johan, "Kinas förolämpningar mot författaren: "Det är löjligt"", *Expressen*, 2021-08-17.

Augusti 2021: Jönköpings-Posten läxas upp för Gui Min-nah

25 augusti berättade JP på nyhetsplats, i en intervju med chefredaktören Herman Nikolic att tidningen fått ett brev från ambassaden för en ledartext om Gui Minhai där ambassaden slår ifrån sig när det gäller bristen på yttrandefrihet och mänskliga rättigheter i Kina.²² JP valde att publicera ambassadens hela svar tillsammans med kommentarer från chefredaktören Nikolic, som kallar ambassadens agerande för "orwelliskt" med hänvisning till George Orwells klassiker *1984* som handlar om en diktatur och övervakningssamhälle, inte helt olikt dagens Kina:

"Då är det alltså den som är förtryckaren som utmålar sig som den som försvarar friheten."

Nikolic kräver också ett UD agerar emot ambassadens försök att påverka svensk debatt.

"Jag tycker att Sverige i regel är alldeles för försiktiga i sin kritik mot Kina, vilket antagligen har att göra med ekonomiska intressen och Kinas ställning som en av världens supermakter. Det här handlar om fundamentala principer, vi har alla ett ansvar att stä upp för den enskilda individens rätt att uttrycka sig. Att stå upp för det som är rätt och i det här fallet våra egna medborgare."

Brev och uppläxningar som omnämns på sociala medier

Frivärld har under rapportperioden hittat fyra mejl som uppmärksammats i sociala medier, men enligt vad Frivärld hittat inte har rapporterats i svenska medier.

Juli 2021 och augusti 2021: Hallandsposten får brev om Hong Kong och om Kina i världen

Hallandspostens ledarsida har fått två mejl från Kinas ambassad, där båda fallen har uppmärksammats av tidningen

22 Wennerberg, Joel, "Kinas ambassad utövar påtryckningar mot JP - ansvarige utgivaren: "Jag undrar om de själva tror på vad de skriver"", Jönköpings-Posten, 2021-08-25.

ledarskribent Hannes Sjöberg på Twitter. Det första brevet kom som en reaktion på Hallandspostens ledartext om att "Sverige måste rädda Hong Kong". Det fick kinesiska ambassaden att försöka läxa upp tidningen både kring Hong Kong och Gui Minhai. Tidningen Apple Daily kallades för ett förgiftat äpple (med allegori till häxan i Snövit).

Ambassaden förklarar också i brevet att Hong Kong bara blir friare och mer demokratiskt med hjälp av Kommunistpartiet. Tonfallet är påtagligt aggressivt med uttryck som "*Hong Kong, the Pearl of the Orient, is part of China, and can only shine as part of China*" och "*the days when external forces could arbitrarily dictate Hong Kong affairs are gone, the days when they could collude with anti-China forces to bring chaos to Hong Kong are gone, the days when they could force us to accept our national sovereignty and security being harmed by sanctions are gone.*"

När Hannes Sjöberg i augusti fick sitt andra brev från ambassaden twittrade han skämtsamt: "*Får fler meddelanden från Kinas ambassad än jag får från mina föräldrar*". Kinas ambassad försöker i brevet tillrättavisa Sjöberg som skrivit ledartexten "Världen måste ta Kina på allvar" där Kinas allt mer aggressiva utrikespolitik tas upp, med exempel som Kommunistpartiets gemensamma uttalande med talibanerna, kinesiskt agerande i Afrika, Xinjiangprovinsen och Syd kinesiska sjön.

Ambassaden svarar bland annat i ett påfallande fränt tonfall: "*The so-called "genocide" in Xinjiang is a complete lie and a staged farce to smear China.*"

Juli 2021: Två brev till Simona Mohamsson

Författaren Simona Mohamsson, som skrivit boken *Hong Kong RIP*, har via sina sociala mediekonton berättat om två brev från ambassaden.

Det första brev som Simona Mohamsson fick skickades 13 juli från Kinas generalkonsul Gu Hui i Göteborg.

”Uppvisar förvriden och totalitär syn på nyckelbegrepp som mänskliga rättigheter, demokrati, pressfrihet och rättssamhälle.

Där försöker Hui anstryka en personlig touch genom att först beskriva att han har erfarenhet av Hong Kong före 1997, men också efter Kommunistpartiets maktövertagande av Hong Kong. Brevet påminner om de andra breven som rör Hong Kong: generalkonsuln skyller på utländsk inblandning och försöker hävda att Hong Kong är ett rättssamhälle och demokrati, och att det bara är tack vare det kinesiska Kommunistpartiet som *”Hong Kong citizens started enjoying true democratic rights and freedoms”*. Den nationella säkerhetslagen som infördes förra året sägs vara riktad mot några få kriminella.

I brevet uppvisar generalkonsuln Kommunistpartiets mycket förvridna och totalitära syn på nyckelbegrepp som mänskliga rättigheter, demokrati, pressfrihet och rättssamhälle.

Det andra brevet som Simona Mohamsson har fått, och som hon skrivit om på sina sociala medier, skickades både till Mohamsson och Svenska Dagbladets ledarredaktion. Detta efter att SvD-podden Ledarredaktionen i juli tagit upp Mohamssons bok i ett avsnitt.

Brevet som skickades 23 juli liknar brevet till Hallands-posten. Ambassaden konstaterar bland annat: *”China’s sovereignty and territorial integrity brook no division. Hong Kong, Taiwan, Xinjiang and Tibet related affairs are purely China’s internal affairs, and no external forces are allowed to interfere.”*

Enligt ambassaden så skylls *”oroligheterna”* på *”utländska krafter”*. Politiker som vill se sanktioner mot Kina anklagas för att göra kinesiska folket mer argt, samtidigt som ambassaden antyder att ekonomiska förbindelser riskeras.

Brev och uppläxningar som tidigare inte nått offentligheten

Frivärld har genom enkäter identifierat fyra brev under rapportperioden som, vad vi kunnat hitta, inte blivit publicerade i någon form tidigare. Det är alltså attacker som inte kommit till allmänhetens kännedom.

Kristdemokraternas riksdagsledamot Hampus Hagman fick i september 2020 ett tillrättavisande brev som en reaktion på två individuella motioner som Hagman skrivit om Taiwan. I brevet vänder sig ambassaden mot att Hagman kallade Taiwan för ett land och kallar motionerna för en allvarlig politisk provokation. I brevet krävde ambassaden att Hagman skulle återkalla motionerna: *”We urge Mr. Hagman to immediately stop supporting “Taiwan independence”, stop actions that violate China’s core interests and cancel the motions on Taiwan.”*

Tidningen Norrans ledarredaktion fick ett brev som reaktion på en ledartext om möjliga bakomliggande orsaker till coronapandemin. Ambassaden uttryckte sitt missnöje och uppmanar skribenten att ta del av *”forskning”*. Norran valde att inte offentliggöra brevet, men händer det igen uppger tidningen att man kommer att överväga publicering.

Frilansjournalisten Jojje Olsson (se Brev och uppläxningar som blivit offentliga) fick en video skickad till sig av ambassadens politiska avdelning med påståenden om att USA:s närvaro i Afghanistan delvis kunde förklaras av att CIA ville destabilisera Xinjiangprovinsen. I kontrast till tidigare brev som ambassaden skickat till Olsson innehöll det inget hot eller förolämpning.

Kristdemokraternas Europaparlamentariker David Lega och riksdagsledamoten Jakob Forssmed fick i februari ett brev från ambassaden efter att de båda kristdemokraterna skrivit på Europaportalen om att EU borde skriva på ett frihandelsavtal med Taiwan.²³

23 Lega, David & Forssmed, Jakob, ”Debatt: Inled frihandelsförhandlingar med Taiwan”, *Europaportalen*, 2021-02-08.

Ambassaden skickade ett brev till både politikerna och till Europaportalen med ett uttalande om att Folkrepubliken är kategoriskt emot innehållet i debattartikeln utifrån ”Ett Kina”-politiken, och argumenterar att det kinesiska Kommunistpartiet genom Folkrepubliken är den enda lagliga representanten i det internationella samfundet:

”Your comments constitute grave interference in China’s domestic affairs in serious violation of the basic norm of international relations and the one-China principle which has been consistently adhered to by EU and the Swedish government.”

Slutsatser och rekommendationer

Det är omöjligt att veta om frekvensen i de kinesiska försöken att påverka den svenska debatten har minskat eller inte genom ambassadens förändrade sätt att agera.

När ambassaden inte längre lägger en kopia på mejlen på sin hemsida så vet vi inte hur många fall som inte kommer till allmänhetens kännedom. Däremot har tonfallet fortsatt att vara raljerande, mästrande och i ett par fall explicit hotfullt.

Några attacker sticker ut mer än andra, och får betraktas som särskilt allvarliga och anmärkningsvärda.

I Jojje Olssons fall är det svårt att inte tolka orden ”möta konsekvenserna” som ett direkt hot, särskilt med kunskap om hur Kina agerar mot andra länders medborgare, inklusive kidnappningar i tredje land.

Ambassadens ordval till Nerikes Allehanda sticker också ut, där man skriver: *”We will continue to take all necessary measures to safeguard national sovereignty and territorial integrity”*. Det innebär i klartext att kärnvapenstaten Kina är beredd att bruka militärt våld av alla de slag, inklusive massförstörelsevapen, för att försvara sina intressen. Syftningen är förstås riktad i huvudsak mot Taiwan, men det är ändå mycket anmärkningsvärt att använda formuleringen i ett mejl när man kritiserar en publicering i en tidning i ett demokratiskt land. Det här är ett exempel på hur kärnva-

”Kombinationen av ekonomiskt beroende och risken att ständigt bli attackerad leder till ökad risk för självcensur och anpassning.

pen används kognitivt som ett påtryckningsmedel, något vi i Sverige sett flera exempel på från rysk sida men inte tidigare från kinesiskt håll.

Ett annat uppseendeväckande brev är kravet från den kinesiska ambassaden att den kristdemokratiske riksdagsledamoten Hampus Hagman ska återkalla en riksdagsmotion. Det kan inte betraktas som annat än ett allvarligt övertramp när ett sådant krav riktas mot en enskild riksdagsledamots suveräna rätt att fritt motionera i Sveriges riksdag.

Attacken mot Kurdo Baksi, som kommer så snabbt inpå att Baksi använder sig av sin grundlagsskyddade yttrandefrihet, får också anses som en av årets mer uppseendeväckande. Kombinationen av tonfallet och att mejlet skickades till Baksis uppdragsgivare, utan att det finns en koppling till uppdraget, gör det särskilt allvarligt. Ambassaden försöker genom sitt agerande orsaka ekonomisk skada för att begränsa Baksis möjligheter att delta i samhällsdebatten.

De triggerämnen som identifierades i den förra rapporten återkommer även under det senaste året. Det gäller framför allt Taiwan, demokratirörelsen i Hong Kong och mänskliga rättigheter i Xinjiang. Nytt i sammanhanget är 5G och Huawei samt Myanmar.

Den här rapporten drar samma slutsatser som fjolårets rapport. Ambassadens agerande bör betraktas framför allt ur ett kinesiskt perspektiv. Det är en form av påverkan som är en del av en större helhet där många andra sätt kan kombineras med ambassadens skriftliga uttalanden.

Kombinationen av ekonomiskt beroende och risken att ständigt bli attackerad leder till ökad risk för självcensur och anpassning. Några särskilt utsatta grupper är exilkineser i Sverige som har släkt kvar i Folkrepubliken och individer vars ekonomi är beroende av affärsutbyten och visum

till Kina, däribland företagare, journalister och forskare.

De offentliga attackerna får större effekt om de kombineras med andra verktyg, som ekonomiskt inflytande och hot om konsekvenser för svenska medborgare, företag och andra svenska intressen. Här finns bojkotten mot H&M och hoten mot Ericssons verksamhet i Kina efter det svenska beslutet om 5G som notervärda händelser under året. De kinesiska budskapen framförs inte heller bara i skriftlig form. Liknande budskap förs fram i telefonsamtal och vid möten, men omfattningen av det ligger utanför granskningens ram. Men för att förstå effekten måste vi också förstå att det finns flera samverkande sätt att påverka.

Kinas attacker leder till att debattörer riskerar att tystna och att andra inte vågar ta till orda. På så sätt påverkas svensk debatt och opinionsbildning i riktning mot större självinsur. Detta märks inte minst inom näringslivet där utsatta bolag blivit tystare under året. Detta har kombinerats med att kinesiska intressen köpt medienärvaro i olika sammanhang. Här finns lobbyingen för att Sverige ska mjuka upp säkerhetskraven i 5G-utbyggnaden som det kanske tydligaste exemplet.

Bland annat har Sverige anklagats av både kinesiska staten och Huawei för att springa USA:s ärenden i 5G-frågan. Det kinesiska Kommunistpartiet har satt press på svenska företag att försvara Huaweis plats i 5G-utbyggnaden, och vissa företagsledare har gjort just det. Bland annat har Ericssons vd Börje Ekholm uttryckt oro i ett sms till handelsministern.

Huawei har också betalat för ett tv-sänt seminarium hos branschorganet Telekomnyheterna, där företaget bidrog med att leta deltagare till seminariet. Efteråt gick Telekomnyheterna ut och argumenterade för att svenska myndigheter behövde kompromissa med säkerheten för att släppa in Huawei i 5G-utbyggnaden. Det finns också exempel på rapporter som publicerats kring kostnaderna att inte ha med Huawei. En del av dessa rapporter har be-

”När vi i Sverige analyserar ambassadens beteende behöver vi titta bortom de kortsiktiga effekterna.

talats av bolaget medan det är frågetecken kring andra.²⁴

Det kinesiska agerandet i Sverige är heller inte isolerat. Det som skulle kunna avfärdas som omdömeslöshet från en enskild ambassadör är i själva verket del av en utarbetad global strategi. Vi ser liknande maktspråk på andra ställen i världen.

Det bör framhållas att Kommunistpartiets arbete är långsiktigt på ett helt annat sätt än politisk debatt i västerländska samhällen, som ofta centreras kring att vinna eller förlora nästa val. Därmed inte sagt att Kommunistpartiets Kina lyckas bättre än demokratier – tvärtom har historien visat att demokratier genom sin öppenhet, transparens, konkurrensutsättning och ansvarsutkrävande är effektivare och mer hållbara samhällen. Men för att förstå tankesättet och hur Kommunistpartiet agerar måste man förstå skillnader i strategisk tidshorisont.

Effekten av ambassadör Gui Congyous agerande har på kort sikt varit kontraproduktiv för Folkrepubliken Kina. Den svenska medvetenheten om den utmaning mot demokrati, mänskliga rättigheter och ytterst svensk säkerhet som Kina utgör har vuxit kraftigt sedan 2018.

När vi i Sverige analyserar ambassadens beteende behöver vi dock titta bortom de kortsiktiga effekterna. Annars riskerar vi att underskatta Kommunistpartiets agerande och det hot det utgör mot vårt öppna samhälle. 2000-talets stora ideologiska kamp står om värderingar som yttrandefrihet och demokrati. I slutändan handlar det om huruvida världen ska domineras av auktoritära styren, som det kinesiska, eller av den liberala demokratins idéer.

²⁴ Oksanen, Patrik, ”Man måste se prislappens båda sidor”, *Svenska Dagbladet*, 2021-01-28.

För att möta detta hot mot den fria åsiktsbildningen i Sverige behöver det öppna samhället mobiliseras i sitt försvar:

- Sverige måste visa Kina att man är mer uthållig än Kommunistpartiets långa linjer, och att varje försök att attackera vår demokrati skadar Kommunistpartiet och Kina mer än det gynnar dess maktambitioner.
- Varje angrepp mot det fria ordet måste mötas för att inte riskera en utveckling där droppen urholkar stenen. Redaktioner, debattörer, forskare och politiker riskerar att i framtiden välja bort obekväma ämnen som förtryck och brott mot mänskliga rättigheter. Svensk debatt får inte anpassa sig till det kinesiska synsättet att dessa frågor skulle vara en intern kinesisk angelägenhet eller att vi anpassar oss till kinesiska intressen i till exempel 5G-frågan. En sådan utveckling är i sig farlig, men kommer också att leda till än större krav på anpassning av det svenska samhället. Det är bättre att sätta stopp för sådana påverkansförsök nu än att göra det från en sämre position i framtiden.
- Frivärld rekommenderar att samtliga publicister resonerar på samma sätt som NA:s Anders Nilsson. NA har vid varje tillfälle skrivit om attackerna från den kinesiska ambassaden i tidningen, utan att publicera hela det angripande brevet. Tidningen har också avkrävt reaktioner från både lokala politiker och riksdagsledamöter, vilket fört upp Kinas agerande på den politiska dagordningen. NA har även fört frågan vidare till branschorganisationen Tidningsutgivarna (TU), som i sin tur har gjort uttalanden.
- Här uppmanar Frivärld TU att ta ytterligare steg, nämligen att sluta en överenskommelse om att vid varje attack så publicerar samtliga medlemstidningar solidariskt ett uttalande som fördömer ambassadens brevverksamhet, där ambassadören får stå till svars för agerandet. I samband med att breven uppmärksammas bör redaktioner avstå från att publicera hela breven för att inte ge Kommunistpartiet en publicitetsförstärkning.

- Public servicebolagen (SVT, SR och UR) har ett särskilt medicansvar, dels genom sina omfattande resurser, dels genom att vara ”i allmänhetens tjänst”. Därför bör bolagen systematiskt och i återkommande programformat både granska främmande makts påverkan på Sverige och uppmärksamma människorättsbrott i länder som Kina i långt större utsträckning än vad som är fallet idag.
- Utrikesdepartementet bör kalla upp ambassadör Gui Congyou efter varje hotfullt brev och offentliggöra att så har skett.
- Regeringen bör systematiskt följa upp hur främmande makt försöker påverka svensk demokrati genom att uppdraga åt den kommande myndigheten för psykologiskt försvar att årligen publicera en offentlig sammanställning av attackerna från Kina och andra auktoritära stater som försöker påverka vårt öppna samhälle.
- I samband med årsrapporten bör riksdagen anordna en offentlig utfrågning med berörda myndigheter och drabbade personer för att lyfta frågor kring hur främmande makt försöker påverka och underminera svensk demokrati och suveränitet.
- Sverige och svenska Europaparlamentariker rekommenderas även agera för att EU-kommissionen och Europaparlamentet ska sammanställa liknande rapporter och genomföra utfrågningar på EU-nivå. Det vi ser exempel på i Sverige är del av en gemensam europeisk utmaning.
- Regering och riksdag uppmanas också göra mer för att stödja förtryckta demokratikämpare i Hong Kong, Xinjiang, Tibet och övriga Kina, samt utöka kontakterna med Taiwan genom att liksom Litauen öppna ett representationskontor där.

Hoten som Sverige står inför på 2020-talet är mer komplexa än någonsin tidigare. Fler behöver göra betydligt mer att säkerställa suveränitet, demokrati och säkerhet.